

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ В
ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра правознавства**

***СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ***

**Збірник наукових статей за матеріалами VI Міжнародної
науково-практичної конференції м. Житомир, 19 квітня 2018 р.**

Житомир
Вид. О. О. Євенок
2018

**Рекомендовано Вченою радою Житомирського національного
агроекологічного університету
(протокол № 9 від 24 квітня 2018 р.)**

Голова оргкомітету: Скидан О. В. – ректор Житомирського національного агроекологічного університету, д.е.н., професор.

Члени оргкомітету: Романчук Л. Д. – проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку ЖНАЕУ, д.с.-г.н., професор; Мартинчук І. В. – проректор з науково-педагогічної роботи, соціального та гуманітарного розвитку ЖНАЕУ, к.е.н.; Данкевич Є. М. – декан факультету екології і права Житомирського національного агроекологічного університету, д.е.н., професор; Скулиш Є. Д. – д.ю.н., професор кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Ляшенко Р. Д. – к.ю.н., доцент, завідувач кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Бондарчук Н. В. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Василенко Л. П. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Савчук Т. – к.ю.н., доцент, Академія управління при Президентові Республіки Білорусь, Білорусь (за згодою); İdris Tuna – ph. D. Candidate of Modern Turkish History Department at İstanbul University (за згодою); Бучинська А. Й. – к.ю.н., доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Костенко С. О. – к.ю.н., ст. викладач кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Прокопенко І. П. – к.і.н., доцент, доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Гордійчук М. В. – к.ю.н., асистент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету.

Рецензенти: Іщенко А. В. – професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, д.ю.н., професор, Заслужений юрист України;

Німко О. Б. – доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету., к.ю.н., доцент.

С 91 **Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі :** Зб. наук. ст. за матеріалами VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 19 квітня 2018 р.) / Жит. нац. агроекологічний ун-т. — Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2018. — 556 с.

ISBN 978-617-7703-

У збірнику наукових статей розглядаються сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі, які обговорювалися на VI Міжнародній науково-практичній конференції в м. Житомирі 19 квітня 2018 року.

**УДК 34(08)
ББК 67**

Марчук Б. І.	389
Процесуальні особливості розгляду судами справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою, яка зникла на тимчасово окупованій території та зоні проведення антитерористичної операції	
Бура К. А.	392
Модернізація державної служби України. Інновації реформи.	
Гордійчук Т.	396
Поняття та система органів виконавчої влади в Україні	
Тарнавська М. П.	399
Сімейні відносини за Цивільним кодексом Наполеона Бонапарта	
Українець Н. С.	401
Особливості регулювання шлюбно-сімейних відносин у мусульманському праві	
Мельниченко С. Р.	403
Акти публічної адміністрації як інструменти виконання адміністративних зобов'язань.	
Пшеницька Д. О.	405
Адміністративний процес: основні підходи до сутності	

СЕКЦІЯ 3
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ».
«КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО»
«КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА»
«ЗЕМЕЛЬНЕ, АГРАРНЕ, ЕКОЛОГІЧНЕ ТА ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО»

Скулиш Є. Д.	408
Історія розвитку та сутнісного наповнення поняття «корупція»	
Лук'янчиков Є. Д.	412
До побудови оперативно-розшукової характеристики злочинів	
Дыжова А. А.	415
Проявление коррупции в системе образования: социолого-правовой анализ	
Білічак О. А.	418
Місце досудової пробації у системі виконання покарань	

Тарнавська М. П.

Магістрантка 5 курсу історичного факультету Житомирського державного університету ім. Івана Франка, м. Житомир, Україна

Науковий керівник: Рудницька О. П., кандидат юридичних наук, доцент кафедри спеціальних історичних дисциплін та правознавства Житомирського державного університету ім. І. Франка, м. Житомир, Україна

Сімейні відносини за Цивільним кодексом Наполеона Бонапарта

Цивільний кодекс Франції, прийнятий в 1804 році, інакше іменований – Кодекс Наполеона, надав величезний вплив на розвиток права в Європі і по сьогоднішній день залишається найважливішим правовим актом приватного права Франції. Кодекс відкинув існування станових відмінностей і послужив однією з основ формування нового буржуазного суспільства, закріпивши в своїх нормах секуляризацію сімейних відносин, рівність учасників цивільного обороту, недоторканість приватної власності, свободу укладення цивільно-правових договорів і в той же час патріархальні погляди на шлюб і сім'ю, характерні для рубежу XVIII-XIX століть.

З усіх відносин, регульованих цивільним кодексом, шлюбно-сімейні відносини стали тією областю де з більшою силою отримали вираз в момент створення кодексу контрреволюційні тенденції. Повновладдя чоловіка і батька, обмежена правоздатність заміжньої жінки – ось принципи, на яких у 1804 році під впливом звичаєвого права створювалося сімейне право.

Цивільний кодекс Наполеона та відносини, які він регулював досліджували здебільшого французькі вчені, серед яких – Ж.-Ф. Леві, А. Капітан, А. Кастальдо, Н. Кайанама, Р. Кабріак, К. Мартін, М. Планіоль та ін.. Відомі також дослідження польських істориків права: К. Суйка-Зелінська, А. Айнекель, Е. Андрисяк, Ю. Бардах, В.Бартель, Т. Валахович, А. Вольтер, Г. Гринвасер, Я. Зьолек, Я. Івашкевич, Г. Коніц, Б. Лесьнодорський, Д. Малець, Т. Менцель, Т. Опас, В. Ростоцький, В. Собоцінський, В. Урушчак, В. Цьвік. Серед українських науковців, що досліджували Цивільний кодекс Франції чи окремі його аспекти, можна назвати Б. Тищика, І. Бойка, Л. Бостана, С. Бостана, В. Глиняного, В. Кульчицького, І. Левицької, В. Макаrchука, Є. Харитонova, О. Блажівська, Р. Стефанчука.

Мета статті – проаналізувати сімейні відносини, за нормами які встановлені в Цивільному кодексі Наполеона.

Кодекс відрізнявся стислістю юридичних формулювань, чіткістю трактування основних понять та інститутів громадянського права. Цивільний кодекс Наполеона нараховував 2281 статтю і складався з вступного титулу і трьох книг. Його структура відобразила схему побудови інституцій римського права: особи, речі, спадкування і зобов'язання. Дана структура одержала в цивільному праві назву інституційної.

Перша книга («Про осіб») перекладала такі загальні ідеї своєї епохи, як рівність і свобода, на конкретну мову цивільно-правових норм. Саме у першій книзі закріплювалися основні норми сімейного права, їм присвячені 5 – 10 титули даного документа. Буржуазне законодавство розглядало шлюб не як вільний союз між чоловіком і жінкою, а як особливого роду договір. Ст. 144 Цивільного

кодексу установлювала шлюбний вік – 15 років для жінок і 18 років для чоловіків [5, с.50]. Для укладання шлюбу вимагалася наявність вільної згоди обох сторін. Чоловік до 25-річного віку, а жінка до 21-річного не могли вступати у шлюб без дозволу батьків. Батьківська згода виступала гарантією того, що рішення неповнолітніх вступити у шлюб було дійсно вільним, і їх ніхто не змушував до цього [4, с.143].

У Цивільному кодексі Наполеона 1804 року значна увага приділялась правам та обов'язкам подружжя. Так, стаття 212 зобов'язує подружжя до взаємної вірності, допомоги, підтримки [5, с.74]. За ст.213 чоловік був зобов'язаний утримувати дружину, піклуватися про неї, захищати її інтереси, а дружинна повинна підкорятися чоловікові та його рішенням. Дружина зобов'язана жити разом з чоловіком і слідувати за ним усюди. Чоловік повинен прийняти дружину, і надати їй все, що потрібно для потреб життя, згідно зі своїми можливостями і своїм матеріальним становищем. Дружина не мала права виступати на суді без дозволу свого чоловіка, лише у тому випадку, якщо суддя дасть дозвіл. Хоча майно подружжя вважалося спільним, мав право ним розпоряджатися тільки чоловік [3, с.393]. Таку значну перевагу чоловіка у сімейних правах можна пояснити збереженням окремих елементів дореволюційної патріархальної концепції сім'ї.

Як зазначено у 227 статті шлюб вважався припиненим у випадку: смерті одного з подружжя; розлучення, здійсненого у встановленому порядку; судового вироку, що передбачав для одного з подружжя цивільну смерть [5, с.79]. Щодо розлучення, то чоловік мав право розірвати шлюб в односторонньому порядку за подружньої зради дружини. Вона ж могла розірвати шлюб тоді, коли чоловік утримував свою коханку в їхньому спільному домі. Також, обоє мали право розірвати шлюб у випадку майнових зловживань, грубого поводження та тяжких образ одного з них по відношенню до іншого [4, с.143-144]. Подружжя могло розірвати шлюб за спільної згоди обох його учасників але у такому випадку необхідно було виконати низку формальностей, пов'язаних із розподілом майна.

У Цивільному кодексі велика увага приділяється дітям, титул «Про батьківську владу» містить статті про те, що діти, у будь-якому віці, повинні надавати своїм батькам повагу і пошану; діти залишаються під владою батьків до досягнення повноліття або до звільнення з-під влади, батько один здійснює цю владу під час існування шлюбу. Також батько має право скористатися заходами покарання, якщо має невдоволення щодо поведінки дитини. У випадку, якщо дитина не досягла 16 років, то батько може позбавити її волі на строк, який не може перевищувати одного місяця [1, с.243-244].

Цивільний кодекс також передбачав можливість усиновлення, яке здійснювалося за дотримання певних умов: усиновитель мав досягнути 50 років, бути старшим за усиновленого не менш ніж на 15 років і не мати дітей, а усиновлений мав досягнути повноліття і до моменту усиновлення мав перебувати на утриманні усиновителя не менше як 6 років [5, с.105].

Відносини опіки також були урегульовані кодексом Наполеона. Згідно з ним, опіка над неповнолітнім виникала навіть після смерті одного з батьків, тоді один з них ставав водночас і опікуном дитини [3, с.393]. У разі смерті обох батьків опікуном ставала особа, призначена ними ще за життя. Коли ж вони не визначили таку особу, то опікуном міг стати найближчий родич за рішенням родинної ради. Родинна рада – спеціальний орган, що складався з дванадцяти

родичів дитини (по шість зі сторони батька та матері) та одного мирового судді, що вважався головою цього органу. Саме на родинну раду покладалися обов'язки контролю за виконанням опікуном завдань, покладених на нього. Рада давала дозвіл чи накладала заборону в питаннях управління майном [5, с.118-121].

Отже, можна зробити висновок, що правове регулювання сімейних відносин здійснювалось Цивільним кодексом Наполеона, норми якого мали для свого часу прогресивне значення. Тогочасне сімейне право ґрунтувалося на національних правових традиціях та на певних запозиченнях із римського права.

Список використаних джерел:

1. Гражданский кодекс Франции(кодекс Наполеона) /пер. с фр. В.Захватаев; приложения 1-4; отв.ред. А.Довгерт. – К.: Истина, 2006. – 1007с.
2. Табрин Р.С. Кодекс Наполеона 1804 года: историко-правовая характеристика [Електронний ресурс]/ Р.С. Табрин// Вопросы управления. – 2009. - №4.(9). – Режим доступу: <http://vestnik.uapa.ru/ru-ru/issue//2009/04/16/>.
3. Тищик Б.Й. Історія держави і права зарубіжних країн. Новий час (XVIIст. – 1918р.) / Б.Й. Тищик – Львів: Світ, 2013 – 752с.
4. Тищик Б.Й. Історія держави та права Франції (1789-1918рр.) / Б.Й. Тищик – Дрогобич: Коло, 2008 – 160с.
5. Французский гражданский кодекс 1804г. [Електронний ресурс]/ пер. с франц. И.С. Перетерского. – М., 1941.- Режим доступу: <http://www.ipsub.udsu.ru/download/kafedra.../fgk.doc>.

Українець Н. С.

Магістрантка 52 групи історичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка, кафедра спеціальних історичних дисциплін та правознавства, м. Житомир, Україна

Особливості регулювання шлюбно-сімейних відносин у мусульманському праві

Шлюб та сім'я відносяться до понять, які не втрачають своєї актуальності ні в правовому, ні у суспільному вимірі. Кожна держава намагається удосконалити законодавство аби регулювання шлюбно-сімейних відносин відповідало потребам часу, забезпечувало стабільність між жінкою та чоловіком, охороняло права та інтереси подружжя, їхніх дітей тощо. Особливе зацікавлення викликає одне з найтрадиційніших у питаннях сім'ї – Мусульманське право. Мусульмани шанують Коран і вважають, що необхідно жити згідно приписів Аллаха, робити те, що вказано в Священній книзі і саме це допоможе знайти морально-етичне умиротворення.

У мусульманському законодавстві шлюб є самостійним цивільно-правовим договором зі створення сім'ї з подальшим виконанням прав і обов'язків подружжя. Договір шлюбу вважається дійсним і без дотримання релігійних обрядів, хоча їх проведення вважається бажаним. У шаріаті шлюб розглядається як релігійний обов'язок мусульманина, а безшлюбність – небажаний стан.

Важливою складовою сім'ї за Кораном є відносини між чоловіком та жінкою. На останню покладаються обов'язки не здійснювати дій, які б не сподобалися чоловікові. Якщо виникають проблеми, то мусульмани розглядають їх як випробування, пройшовши яке, подружжя отримає винагороду від Аллаха.